

19 Het waren gewoon normale mensen!

INTERVIEW MET SANNE STEUR (21) STAGIAIRE

Als derdejaars HBO-v-student moest ik stage gaan lopen in de geestelijke gezondheidszorg en ik vond dat helemaal niets. Ik werd geplaatst op een gesloten afdeling voor acute opvang en crisisinterventie en ik zag er ontzettend tegenop. Eenmaal op de afdeling was dat snel over, het waren gewoon normale mensen die daar opgenomen waren! Al na een week had ik het ontzettend naar mijn zin, en uiteindelijk heb ik er heel veel geleerd. Over mezelf als toekomstig verpleegkundige, maar vooral over mezelf als persoon. Ik had deze stage niet willen missen.

VOOR DE STAGE

Net voor de zomervakantie hoorde ik waar ik stage zou gaan lopen in september. Ik schrok ervan, ik vond het een eng idee dat ik op een gesloten afdeling zou terechtkomen. Ik heb de afdeling toen gemaïld dat ik er zo tegenop zag, ze hebben me informatie opgestuurd, maar dat hielp niet erg; ik ben de hele zomervakantie zenuwachtig geweest. Het beeld dat ik van de psychiatrie had, was onder meer ingevuld door wat je op tv ziet. Een enge plek met veel agressie en vreemde gangen en kamertjes. Ik had ook het idee dat de mensen die daar werkten heel anders zouden zijn dan ik. Ik verwachtte een team met veel ouderen, veel chaos en veel stoffigheid.

Van mijn beeld klopte helemaal niets. Ik zie mezelf nog voor de deur staan en aanbellen. Twee jonge mannelijke verpleegkundigen deden open, ze wisten dat ik zo zenuwachtig was. Ze maakten er een grapje over en dat brak het ijs.

BEGIN VAN DE STAGE

Mijn begeleidster leidde me na de ontvangst rond en stelde me voor aan de patiënten. Dat viel al gelijk ontzettend mee, er waren veel jongen mensen opgenomen waar, op het eerste gezicht, niet veel mee aan de hand was. Ik draaide eerst een aantal avonddiensten mee, dan kon ik makkelijker wennen. De eerste dag durfde ik nog niet zonder begeleiding in de huiskamer te zitten, maar de tweede dag al wel. De patiënten waren dus heel anders dan ik had verwacht, je kon over heel gewone dingen praten, ik vond het al snel heel gezellig. We praatten over muziek, uitgaan, enzovoort. Na een week merkte ik dat ik met plezier naar mijn stage ging, ik vond het léuk.

PROBLEMEN NIET MEENEMEN

Ik moest natuurlijk nog veel leren. Een aandachtspunt was dat ik de problemen van de patiënten niet mee naar huis moest nemen. Ik ben van nature erg hulpvaardig, ik wil mensen graag helpen. Zo gebeurde het bijvoorbeeld dat een patiënte flauwviel. De verpleegkundigen reageerden daar niet op. Ik ging naar hen toe, omdat ik vond dat ze iets moesten doen. Ze legden me toen uit dat dit gedrag bij haar ziektebeeld hoorde en dat er lichamelijk niets met haar aan de hand was. Ik kon dat niet begrijpen, het maakte me ook boos: dóe iets!, dacht ik. De volgende dag zat ik met diezelfde vrouw bij een gesprek met het maatschappelijk werk. Daar werd iets besproken wat lastig voor haar was en prompt viel ze weer flauw. Pas toen begreep ik wat mijn begeleidster me had uitgelegd. Het waren dan wel normale mensen, maar ze hadden wel te kampen met een ziekte.

Toen ik eenmaal mijn plek gevonden had, ben ik gaan observeren welke symptomen ik kon waarnemen. Ik ben me gaan verdiepen in de ziektebeelden en leerde, zonder in de dossiers te kijken, te observeren wat met een ziekte te maken kon hebben. Dat hielp me om bepaald gedrag te duiden. Toen een psychotisch iemand tegen mij bijvoorbeeld 'stomme trut' zei, trok ik me dat niet meer persoonlijk aan. Ik wist dat het te maken had met de psychose. Ik ben iemand die graag aardig gevonden wil worden, maar het hielp me om persoon en ziektebeeld te scheiden.

Ik heb ook geleerd om 'nee' te zeggen. Ik kreeg bijvoorbeeld veel com-

plimentjes over mijn uiterlijk. Een complimentje vind ik niet erg, maar wanneer het steeds maar doorgaat, wordt het toch vervelend. Een patiënt bleef bijvoorbeeld maar zeggen dat ik zulke mooie ogen had, ik heb hem daar toen stevig op aangesproken, het moest gewoon ophouden.

Ik kon de deur goed achter me dichttrekken, maar er waren ook situaties die me wel wat deden. Bijvoorbeeld een psychotische vrouw die nog maar kortgeleden een kind had gekregen. Ik wist dat schizofrenie al generaties lang in haar familie voorkwam. Op een dag kwam haar moeder met haar kind op bezoek. Als je dan zo'n baby ziet dan denk je toch: wat gaat dat kind nog meemaken.

Als ik familie na het bezoeken uitliet dan zag ik vaak dat ze het een nare situatie vonden, die gesloten deur, die sleutels. Ikzelf was me al snel niet meer zo bewust van de gesloten deur en wat dat kan oproepen. Als ik hen uitliet, had ik het gevoel dat zij hetzelfde gevoel hadden bij de afdeling, als wat ik had voor ik mijn stage begon, niet leuk.

LEREN

Ik was natuurlijk op de afdeling om te leren. Stap voor stap ging ik steeds meer doen. Observeren natuurlijk, maar ook ondersteunen van mensen. Ik observeerde ook de verpleegkundigen en keek daarmee de kunst af. Vooral voor mijn begeleidster had ik veel bewondering. Ik dacht soms: hoe kóm je erop. Ze wist dan bijvoorbeeld op een creatieve manier contact met iemand te maken die dat afhiel, of ze deed iets onverwachts om de spanning te breken.

Ik werd steeds actiever. Soms lukte het me om een heel somber iemand aan de praat te krijgen over iets wat diegene belangrijk vond. Dan kon je de sombere gedachten even onderbreken. Soms zat er niet meer in dan een klein wandelingetje of tóch aan tafel komen, ook al had diegene geen zin om te eten. De kleine dingen waren heel belangrijk.

Sommige patiënten staan me nog heel goed bij. Er was bijvoorbeeld een oudere vrouw opgenomen met wie ik het heel goed kon vinden, ik vond haar geweldig. Ze zag er verwaarloosd uit. Ik heb de haren op een dag mooi opgestoken en haar opgemaakt. Een paar uur later was alles wel weer door de war, maar ze had er veel plezier in gehad. In de periode daarna deed ze dat, na wat aansporing, ook zelf. Ze

smeerde de make-up dan wel over haar hele gezicht, maar dat maakte niet uit, ze besteedde in elk geval weer zorg aan haar uiterlijk. Ik vond dat er wel eens te weinig aandacht was voor dit soort belangrijke kleine dingen. Omdat ik stagiaire was, had ik ook alle tijd om hiermee bezig te zijn. Een andere vrouw had een stornis waardoor ze meerdere persoonlijkheden had, elk met een eigen naam. Je moest dan eerst helder maken met wie je sprak. Op een gegeven moment zei ik tegen haar: "Nee, ik wil niet met Claire praten, ik praat alleen met Anneke", dat werkte. Ik kreeg daarover een complimentje van mijn begeleidster.

Er moest veel geregeld worden op de afdeling. Met name tijdens een dagdienst was je soms vooral bezig met overleg en regelingen. In de loop van mijn stage kón ik dat ook, maar ik moest goed in de gaten houden dat ik niet alleen met dat soort dingen bezig was. Op een gegeven moment had ik de hele dag lopen redderen. Aan het eind van de dag was ik kapot, maar ik had helemaal niets geleerd.

Ik ging steeds meer mijn eigen gang, maar als ik weinig collega's zag, dan miste ik ook de 'voeding', ik moest mijn leerproces goed in de gaten houden.

ANGST EN AGRESSIE

Ik ben steeds alert gebleven op agressie. Meestal was het gewoon gezellig op de afdeling, maar soms liep de spanning op. In het begin dacht ik dat mensen 'zomaar' konden ontploffen, het hielp me toen ik merkte dat ik het zag aankomen.

Tijdens mijn stage is er nog iets heel vervelends voorgevallen. Ik was alleen, met een verpleegkundige op de afdeling. Dat is tegen de afspraken, er moeten altijd twee gediplomeerden zijn. Net op dat moment wilde een vrouw die in de separeer verbleef, er even uit. Ze was die dag vrij rustig en mijn begeleidster deed de deur open, achteraf ook niet handig in die situatie. Ik mocht niets doen met separeerpatiënten – dat was de afspraak voor stagiaires – maar er was verder niemand aanwezig. Heel onverwacht bleek de patiënte ontzettend agressief, ze viel de verpleegkundige aan en er ontstond een zware vechtpartij. Ik kon en mocht niets doen. Ik heb toen op het alarm gedrukt waardoor andere verpleegkundigen kwamen aangerend en de situatie onder controle brachten. De vrouw had al veel schade aange-

richt. De verpleegkundige is tijdelijk in de ziektewet beland en de patiënte is overgeplaatst.

Eens in de week was er wel een gedwongen separatie, dat heb ik altijd vervelend gevonden. Heel vervelend zelfs. Wat daarin meespeelde, was mijn eigen ervaringen met agressie vroeger in mijn thuissituatie. Ik was gewoon bang, gevoelsmatig koppelde ik die oude angst rond de agressie van mijn vader aan de nieuwe situatie op de afdeling. Ik heb dat met mijn begeleidster en in supervisie uitgebreid besproken en dit van daaruit ook leren hanteren. Ik heb geleerd om de nieuwe situaties los te koppelen van mijn oude ervaringen. Ik had dat angstige gevoel het sterkst bij een patiënt die op mijn vader leek, en wilde hem dan ook niet begeleiden. Mijn begeleidster heeft me toen uitgenodigd om toch de zorg voor deze man stap voor stap op me te nemen. Uiteindelijk heb ik een goed contact kunnen opbouwen met deze patiënt, ik heb daardoor echt iets overwonnen.

MEZELF LEREN KENNEN

Ik ben door deze stage ontzettend gegroeid. Ik heb het verleden een plek kunnen geven en ben meer volwassen geworden. Mensen zagen dat op mijn stage, maar ook daarbuiten. Ik ben meer open, minder afstandelijk, directer en wijzer geworden. Als me nu iets overkomt, dan denk ik eerst na 'wat betekent dit voor mij en waarom'. Mensen om me heen zeggen 'San, ga vooral zo door'. Uiteindelijk is het dus een fantastische stage geweest. Ik heb er veel van geleerd als toekomstig verpleegkundige, maar ik heb er vooral veel van geleerd als mens. Ik ben steviger geworden in wie ik ben en in wie ik wil zijn.

Sanne Steur heet in werkelijkheid anders.